

ความได้เปรียบทางการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและการจัดการโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

COMPETITIVE ADVANTAGE OF THAI AND MALAYSIA AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT FOR EXPORT PREMIUM FROZEN DURIAN AND VACUUM FREEZE DRIED DURIAN TO REPUBLIC OF CHINA

อารยา สุนทรวิภาต^{1*}, ภาณุภัส พุกษากิจ², ธัชพันธ์ สังวาลย์³ และ ยศพล ผลาผล⁴

ARAYA SUNTHORVIPHART^{1*}, PANNAPAT PRUKSAKIT², THUTCHANAN SANGWAN³ and YOSSAPOL PALAPOL⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันในการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของไทยเมื่อเทียบกับมาเลเซีย 2) ศึกษากระบวนการโซ่อุปทานทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งตั้งแต่ผู้ผลิตประเทศไทยและมาเลเซียถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้ายในเมืองหนานหนิงและกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเกษตรกร 5 ราย ผู้ประกอบการทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ในประเทศ 15 รายและมาเลเซีย 10 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นการการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านอุปสงค์และปัจจัยการผลิตและกำลังการผลิตในประเทศ รวมถึงอายุการเก็บรักษาผลผลิตเนื่องจากประเทศไทยใช้การเก็บเกี่ยวผลผลิตล่วงหน้า ในขณะที่มาเลเซียได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศ นโยบายรัฐบาลและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ ส่งผลให้ราคาผลผลิต อำนาจการต่อรองของเกษตรกรอยู่ในระดับที่สูงกว่าไทย 2) ประเทศไทยมีช่องทางการส่งออกที่หลากหลายกว่า โดยใช้ระบบการขนส่งทางบกเป็นหลักและมีการเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำจนถึงปลายน้ำที่สั้นกว่า ทำให้ไทยมีความได้เปรียบในด้านต้นทุนการส่งออก และระยะเวลาในการจัดส่งมากกว่ามาเลเซีย รวมถึงยังสามารถส่งออกทางน้ำและทางอากาศได้อีกด้วย ในขณะที่มาเลเซียมีปัญหาในต้นน้ำ สาเหตุหลักมาจากการขาดแคลนวัตถุดิบ ส่วนการขนส่งมีการขนส่งทางเรือและทางอากาศเท่านั้น

คำสำคัญ : ทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ; ทุเรียนแช่แข็ง ; ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ; โซ่อุปทาน

¹⁻⁴ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี, Lecturer, Faculty of Science and Arts, Burapha University Chanthaburi Campus

* Corresponding Author. Email : araya@buu.ac.th

Received: Mar 27, 2020, Revised: Jun 16, 2020, Accepted: Nov 8, 2020

ABSTRACT

The objectives of this study are 1) To study competitive advantage of Thai and Malaysian freeze dried and frozen durian production 2) To study freeze dried and frozen durian supply chain starting from durian producers in Thailand and Malaysia to Nanning and Guangzhou, Republic of China. The data was collected from 5 durian farmers in Chanthaburi, 15 frozen and freeze dried manufacturers in Thailand and 10 frozen and freeze dried manufacturers in Malaysia. The qualitative approach of in-depth interview was applied in this study by using semi-structure interview questions which were proved by experts.

The result of the study showed that 1) Thailand and Federation of Malaysia are competitive in different aspects. While Thailand has competitive advantage on factor conditions, demand conditions, and production capacity as well as shelf-life of products due to advance harvest, while Federation of Malaysia has competitive advantage on government policy, related and supporting industries, firm strategy, and structure and rivalry which enable farmers to have more bargaining power and be able to sell products in higher price. 2) The supply chain and transportation system of freeze dried and frozen durian exported to Republic of China are identified. Thailand has various exported channels to Republic of China mainly by truck and linkage between chain is efficient which enhance competitive advantage on cost and time. On the other hand, Federation of Malaysia has serious problem on insufficient raw material. And the transportation of durian production is via air and port only.

Keywords : Freeze dried durian ; frozen durian ; Competitive advantage ; Supply chain

บทนำ

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคทั่วโลก โดยประเทศไทยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่มีแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในภาคตะวันออก ได้แก่ จันทบุรี ระยอง และตราด ภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพในการส่งออกสูง โดยประเทศที่นำเข้าทุเรียนจากประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ ประเทศจีน ฮองกง ประเทศอินโดนีเซีย และไต้หวัน ตามลำดับ ซึ่งพันธุ์หมอนทองมีการส่งออกไปตลาดต่างประเทศมากที่สุดและประเทศที่นำเข้าทุเรียนแช่แข็งจากประเทศไทยมากที่สุด คือ ประเทศจีน

อย่างไรก็ตามทุเรียนที่มีการผลิตในภาคตะวันออก โดยเฉพาะในจังหวัดจันทบุรียังคงพบปัญหาด้านต่างๆ เช่น ปัญหาต้นทุนการผลิต ปัญหาทุเรียนอ่อนที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นด้านคุณภาพการผลิต เป็นต้น โดยในปัจจุบันปัญหาที่มีความสำคัญกับเกษตรกรมากที่สุด คือ คุณภาพของทุเรียนและ

อำนาจในการต่อรองของพ่อค้าคนกลางในโซ่อุปทาน โดยราคาจะมีการขึ้นลงแปรผันตามอุปสงค์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพของผู้บริโภค วิธีในการเพิ่มมูลค่าทุเรียนวิธีหนึ่งคือการรักษาเนื้อทุเรียนในลักษณะแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง จากข้อมูลการส่งออกทุเรียนแช่เยือกแข็งในปี พ.ศ. 2557 มีปริมาณการส่งออก 17,142 ตัน คิดเป็นมูลค่ากว่า 1,131 ล้านบาท มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 191.69% เมื่อเทียบกับ 10 ปีที่ผ่านมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) คู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งคือมาเลเซียซึ่งมีการส่งออกทุเรียนแช่แข็งพันธุ์คุณยัดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนเช่นกัน

ภาคการเกษตรในมาเลเซียมีหน่วยงานที่กำกับดูแลคือกระทรวงเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร (Ministry of Agriculture and Agro-Based Industry) ด้านผลไม้มี 4 องค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ Department of Agriculture (DOA), Federal Agricultural Marketing Agency (FAMA), “Lembaga Pertubuhan Peladang” (LPP) หรือ Board of

Farmer's Organization Malaysian, Pineapple Industry Board (MPIB). สภาพืชมานุษศาสตร์ทำให้ทุเรียนจากมาเลเซีย มีสายพันธุ์ที่หลากหลาย โดยพันธุ์ที่เป็นที่นิยมมาก คือ มูซานคิง (Mao shan wang) (D197) หรือพันธุ์คุณยิตที่ขึ้นชื่อว่าเป็น ราชาแห่งทุเรียน อีกพันธุ์ที่ถูกส่งมายังฮ่องกง คือ สุลต่าน (Sultan) (D24) ได้ชื่อว่าเป็นทุเรียนพันธุ์ยอดเยี่ยมและราคาแพงที่สุดในปัจจุบันนอกจากเรื่องรสชาติการส่งออกทุเรียนจาก มาเลเซียได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลซึ่งเป็นหนึ่งใน แผนพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรของภาครัฐ The National Agro-Food policy (2554-2563) หลักสำคัญ คือ การให้อุตสาหกรรมเกษตรเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจและ เพิ่มมูลค่าการค้าของประเทศ แผนนี้เห็นได้ชัดเมื่อปี 2554 ที่ มาเลเซียเริ่มรื้อตลาดทุเรียนในจีน (สคร ฮ่องกง, 2559)

การวิเคราะห์ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้วย ระบบเพอร์ (Porter,2010); Charis Vlado, 2019) ซึ่งได้ วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อม 5 ด้าน ที่มีผลกระทบต่อการเพิ่ม ผลผลิต ได้แก่ นโยบายรัฐบาล ปัจจัยการผลิตในประเทศ อุปสงค์ในประเทศ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและยุทธการ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันของประเทศ โดยพิจารณาทั้ง ข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิเพื่อแสดงความได้เปรียบทางการ แข่งขันของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง อุลรัตน์ แจ้ง เจริญ (2554) กล่าวว่า โซ่อุปทาน หรือ Supply Chain คือ การรวมกันของการวางแผนและการจัดการในทุกๆ กิจกรรม เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดซื้อการผลิต การจัดเก็บเทคโนโลยี สารสนเทศ การจัดจำหน่าย การขนส่ง ซัพพลายเออร์ บริษัทผู้ผลิต บริษัทผู้จำหน่ายรวมถึงลูกค้ามีการเชื่อมโยง กระบวนการดำเนินธุรกิจทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกันอย่าง ครอบคลุมทั้งภายในและภายนอกองค์กรทำให้หน่วยงานแต่ละ หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฤตมา แสน ชัยธร (2558) ได้กล่าวถึงการศึกษาโซ่อุปทานมีส่วนประกอบที่ สำคัญต่างๆในการดำเนินงาน คือ 1) ด้านกิจกรรม เช่น การ วางแผนและการควบคุมการผลิต การกระจายสินค้า การ จัดการคุณภาพ เป็นต้น 2) สถานที่ในการจัดการโซ่อุปทาน ประกอบด้วยสถานที่ในการผลิตสินค้า การเก็บรักษาสินค้าและ การกระจายสินค้า 3) การขนส่งสินค้าที่ใช้ระหว่างโซ่อุปทานนั้น มีทั้งการขนส่งภายในประเทศและการขนส่งระหว่างประเทศ เช่น การขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางน้ำ การขนส่งทาง

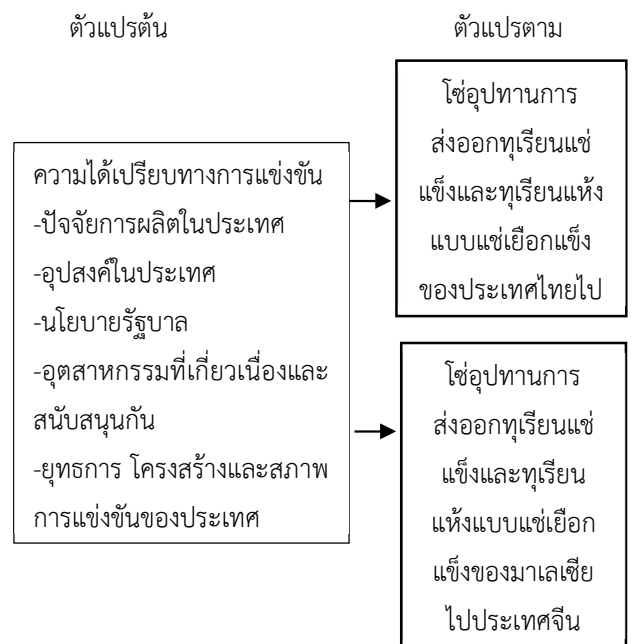
รถบรรทุก เป็นต้น ส่วนประกอบของโซ่อุปทานดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ

สังคมไทยเข้าสู่ยุค 4.0 ส่งผลให้ธุรกิจต้องปรับตัว ท่ามกลางการแข่งขันที่สูงขึ้น มีผู้เข้ามาในธุรกิจทุเรียนมากขึ้น ดังนั้นผู้ที่แข็งแกร่งทางด้านการค้าจึงจะให้อยู่รอด (มณฑิ ทองคง, 2562) การศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันกับ ประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะมาเลเซียและระบบโซ่อุปทานของ ทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งตั้งแต่แหล่งผลิต ไปจนถึงผู้บริโภคปลายทางขั้นสุดท้าย ทำให้ทราบถึงความ ได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย ปัญหาที่เกิดขึ้นในโซ่อุปทาน และปัจจัยส่งผลกระทบต่อราคา ต้นทุน และคุณภาพของทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือก แข็ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันในการ ส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของไทย กับมาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาระบบโซ่อุปทานทุเรียนแช่แข็งและ ทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งตั้งแต่ผู้ผลิตประเทศไทยและ มาเลเซียถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้ายในเมืองหนานหนิงและกวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เมื่อได้วัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยและข้อมูลต่างๆ ทั้งเอกสารในเชิงวิชาการและข่าวสาร ข้อมูล เมื่อทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของภาพรวม อุตสาหกรรมทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งทั้ง ในไทยและมาเลเซีย จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการออกแบบ สัมภาษณ์เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านการตรวจสอบความ เทียบตรงของประเด็นคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง การตีความหมายจากข้อมูลที่ได้มาจากการ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูล ภาคสนามผ่านวิธีแบบ “การวิเคราะห์เนื้อหา” (Content Analysis) เพื่อสรุปผลการศึกษาวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการ โรงงานแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ตัวแทนบริษัท ส่งออก พ่อค้าคนกลาง เนื่องจากจำนวนผู้ประกอบการใน อุตสาหกรรมนี้มีจำนวนน้อยรายทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย จึงใช้การคัดเลือกแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ในการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งเป็น

1. เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 ราย
2. ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง และแช่แข็งในประเทศ 15 ราย
3. ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง และแช่แข็งมาเลเซีย 10 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้คำถามแบบ กึ่งโครงสร้างที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) และมีวิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็น ธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะ โดยมีแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด

1. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการทุเรียนแห้งแบบ แช่เยือกแข็งและแช่แข็งในไทยและมาเลเซีย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ถูกนำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของ งานวิจัย ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการการวิเคราะห์ ข้อมูลไว้ ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล (data processing) โดยการนำข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนำไปวิเคราะห์ข้อมูล แบ่ง ข้อมูลที่ได้เป็นตามกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม
2. การจัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำ บันทึกข้อความเสียงสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์
3. กำหนดประเด็นหลักและความสอดคล้องโดย หาประเด็นที่มีลักษณะร่วมหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างกันของ ข้อมูลในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง (วนิทร สุภาพ, 2556)
4. วิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยโดย การเปรียบเทียบหา ความเชื่อมโยง เพื่อสรุปประเด็นตาม วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ความได้เปรียบทางการแข่งขันของ ไทยและมาเลเซียในการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้ง แบบแช่เยือกแข็ง

1. ปัจจัยการผลิตในประเทศ
 - 1.1 ปัจจัยการผลิตในประเทศของทุเรียนแช่แข็งใน ประเทศไทยนิยมใช้ระบบแช่เยือกแข็งอาหาร (Air blast) โดย ใช้ลมเย็น (ประมาณ -40°C) ห้องเย็นประเภทนี้มีไว้สำหรับแช่ แช่สินค้าให้เย็นเร็ว ระบบนี้ใช้เงินลงทุนเริ่มต้นสูงแต่ต้นทุนการ ดำเนินการผลิตต่ำ ด้านมาเลเซียนิยมใช้ระบบวิธีการแช่เยือก แช่แบบรวดเร็ว (individual quick freezing) ซึ่งระบบนี้ใช้ เงินลงทุนเริ่มต้นต่ำแต่ต้นทุนในการดำเนินการสูง เนื่องจาก ราคาของสารทำความเย็นมีราคาแพง โดยผู้ผลิตมาเลเซียนิยม ใช้ไนโตรเจนในการทำมาเย็น นอกจากนี้ทั้งไทยและมาเลเซีย ประสบปัญหาขาดแคลนทุเรียนสด เนื่องด้วยความต้องการของ ตลาดเพิ่มขึ้นแต่กำลังการผลิตทุเรียนยังไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของตลาดจึงจำเป็นต้องซื้อทุเรียนสดในราคาสูง โดย

ราคารับซื้อทุเรียนเพื่อผลิตทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของไทยพันธุ์หมอนทองมีราคากิโลกรัมละ 50 - 60 บาท/กิโลกรัม ด้านมาเลเซียพันธุ์มูซานคิง กิโลกรัมละ 65 ริงกิต/กิโลกรัม การตั้งราคาเป็นไปตามกลไกตลาด ทั้งนี้ประเทศไทยและมาเลเซียประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานในการผลิตเช่นกันจึงต้องมีแรงงานต่างชาติ ผู้ประกอบการไทยและมาเลเซียได้กล่าวถึงวิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียนที่แตกต่างกัน โดยประเทศไทยเก็บเกี่ยวทุเรียนโดยตัดทุเรียนที่ความแก่ประมาณ 85% ขึ้นไป เพื่อทำเป็นทุเรียนแช่แข็งและขนส่งทางรถโดยใช้ตู้คอนเทนเนอร์เพื่อรักษาอุณหภูมิทำให้ระยะเวลาเก็บอยู่ได้นาน ในขณะที่มาเลเซียเก็บเกี่ยวด้วยการให้ทุเรียนหล่นจากต้นแล้วจึงนำไปทำเป็นทุเรียนแช่แข็ง เมื่อบรรจุหีบห่อออกมาจะใช้วิธีการขนส่งทางอากาศโดยบรรจุลงกล่องโฟมเพื่อรักษาอุณหภูมิ สินค้าจึงจะมีอายุการเก็บรักษาเพียง 3 วัน ส่วนในด้านเงินทุนนั้น ประเทศไทยมีนักลงทุนชาวจีนเป็นหุ้นส่วนในการลงทุนโรงงานแช่แข็งและเป็นผู้ส่งออกทุเรียนจึงไม่มีปัญหาเรื่องเงินลงทุน ด้านมาเลเซีย รัฐบาลช่วยลงทุนเช่น การสร้างโรงงานและช่วยเหลือในการทำการตลาด ยกเว้นเครื่องมือการผลิตทางบริษัทเป็นผู้ลงทุนเอง

1.2 ปัจจัยการผลิตในประเทศของทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็ง ด้านเทคโนโลยีทางประเทศไทยสามารถผลิตเครื่องทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งได้เอง ทำให้ต้นทุนการซื้อเครื่องจักรถูกลง ด้านมาเลเซียมีการลงทุนด้านเครื่องจักรในการแปรรูปเช่นกัน ด้านความต้องการของทุเรียนเป็นที่ต้องการทางการตลาดส่งผลให้ราคาสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตทุเรียนแปรรูปของทั้งประเทศไทยและมาเลเซียสูง ต้นทุนทุเรียนสดในมาเลเซียสูงมาก จากนโยบายการตลาดผลสดของรัฐบาลมาเลเซียที่ผลักดันให้ทุเรียนพันธุ์มูซานคิงและพันธุ์อื่นๆเป็นทุเรียนเกรดพรีเมียม ทำให้ต้นทุนวัตถุดิบของมาเลเซียสูงมากจนโรงงานแปรรูปหลายแห่งไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ ผู้แปรรูปหลายรายได้นำเข้าทุเรียนสดจากไทยโดยเฉพาะทุเรียนที่ปลูกในภาคใต้เพื่อนำไปแปรรูป

2. ด้านอุปสงค์

2.1 อุปสงค์ของทุเรียนแช่แข็งทุเรียนแช่แข็งของมาเลเซียและไทยมีสูง เนื่องจากผู้บริโภคชาวจีนที่เป็นตลาดหลักมีความชื่นชอบทุเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้ผลิตภัณฑ์ทุเรียนแช่แข็งสามารถส่งออกได้ราคาที่ดี มาเลเซียเน้นการส่งออกทุเรียนพันธุ์มูซานคิงในขณะที่ไทยเน้นส่งออกพันธุ์

หมอนทอง สำหรับการส่งออกทุเรียนแช่แข็งในประเทศไทยส่วนใหญ่มีนักลงทุนชาวจีนเป็นหุ้นส่วนในการลงทุนตั้งโรงงานแช่แข็งและเป็นผู้ส่งออกทุเรียนไปยังฮ่องกงและประเทศจีน ดังนั้นตลาดของทุเรียนแช่แข็งของไทยคือประเทศจีน ส่วนทางด้านมาเลเซียบริษัททุเรียนแช่แข็งส่วนใหญ่เป็นของชนมาเลเซียและมีการร่วมลงทุนกับนักลงทุนชาวจีนเช่นกัน ผู้ประกอบการมาเลเซียมีทั้งเป็นผู้ลงทุนในโรงงานทั้งหมดและส่งออกจากมาเลเซียไปจีนเองและผ่านคนกลางเพื่อการส่งออก โดยจากการวิเคราะห์มูลค่าการส่งออกทุเรียนแช่แข็งของไทยและมาเลเซียพบว่า มูลค่าการส่งออกของไทยไปจีนมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง ในปี 2561 มีอัตราการขยายตัว 1.8 เท่า ในขณะที่มาเลเซียมีอัตราการขยายตัวในปี 2561 เท่ากับ 2.6 เท่า อย่างไรก็ตามมูลค่าการส่งออกของไทยสูงกว่ามาเลเซียต่อเนื่องโดยในปี 2561 สูงกว่า 32.6 เท่า (Uncomtrade database, 2019)

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกทุเรียนแช่แข็งของไทยและมาเลเซียในประเทศจีน (พ.ศ. 2558 - 2561)

ปี	มูลค่าการส่งออกทุเรียนแช่แข็ง (ดอลลาร์)		สัดส่วนมูลค่า การส่งออก ของไทยต่อ มาเลเซีย
	ไทย	มาเลเซีย	
2558	34,816,029	6,036,313	5.77
2559	34,948,813	4,344,358	8.04
2560	42,065,151	899,508	46.76
2561	76,368,424	2,340,107	32.63

2.2 ด้านอุปสงค์ของทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งทุเรียนฟรีซ ดรายที่ผลิตในประเทศไทย มีกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐจีน ฮ่องกงและมาเลเซีย ที่มาเที่ยวในประเทศไทย พฤติกรรมการซื้อของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อตามคำแนะนำของไกด์นำเที่ยว การตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทนี้ของคนจีนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับราคาสินค้าเป็นหลัก มีบางบริษัทส่งออกต่างประเทศซึ่งตลาดหลัก คือ จีน ฮ่องกง ได้หัน ในขณะที่ยุโรปบริโภคทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งไม่มากนัก เนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักและราคาสูง ส่วนมาเลเซียไม่มีการผลิตทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งหากแต่มีการแปรรูปในรูปแบบอื่น เช่น ขนมหั้วพระจันทร์ใส่ทุเรียน ลูกอม

ทุเรียน แคนทรีเรียน เป็นต้น ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียน มาเลเซียกล่าวว่า ทางบริษัทกำลังทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับทุเรียนแบบพร้อมทาน (ready to eat) อีกทั้งบริษัทมีนโยบายขยายตลาดไปยังยุโรปและอเมริกาจากการสังเกตแนวโน้มที่ผู้บริโภคนิยมรับประทานทุเรียนมากขึ้น ทั้งนี้บริษัท ยังไม่สามารถส่งทุเรียนสดไปยังผู้บริโภคโดยตรงที่จีนได้จึงต้องส่งทุเรียนแปรรูปไปตีตลาดแทน

3. นโยบายรัฐบาล

3.1 นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับทุเรียนแช่แข็ง ประเทศไทยมีการผลักดันเรื่องการทำ GAP ของเกษตรกร เพื่อให้สามารถทำการส่งออก และผู้ส่งออกจะส่งออกทุเรียน ต้องเป็นโรงงานที่มี GMP ด้านมาเลเซียผู้ที่ส่งออกทุเรียนได้ ต้องเป็นโรงงานที่มี GMP และทุเรียนที่จะส่งออกแช่แข็งจะต้องมาจากสวนที่ได้รับรองจากสำนักงานควบคุมคุณภาพตรวจสอบ และกักกันโรค AQSIQ (General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine) ด้านรัฐบาลของ มาเลเซียกำลังผลักดันให้สามารถส่งทุเรียนทั้งผลได้เหมือนกับ ประเทศไทย

3.2 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ รัฐบาลไทยมีการสนับสนุน เช่น การกูดอกเบี้ยต่ำ การส่งเสริมการทำมาตรฐานสากลเพื่อการส่งออก การอบรม การตลาดและการหาช่องทางการจัดจำหน่าย นโยบายส่งเสริม การส่งออกโดยการคืนภาษีส่งออกให้กับผู้ส่งออก เป็นต้น นอกจากนี้การจัดตั้งบริษัทและการดำเนินงานทางเอกสารทาง ราชการในประเทศไทย ไม่มีความยุ่งยากและหน่วยงานรัฐให้ คำแนะนำได้ดี เช่น การขอการรับรองจากสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา การขอจัดตั้งโรงงาน เป็นต้น ด้านการแปรรูปผลไม้ในมาเลเซีย รัฐบาลสนับสนุนเพราะทุเรียน สามารถทำรายได้ให้กับประเทศและยังช่วยเพิ่ม GDP นโยบาย ของมาเลเซียส่งเสริมการส่งออกทุเรียนอย่างชัดเจน มีการสร้าง มาตรฐานและกลไกการสนับสนุนในระดับประเทศ มีการ ส่งเสริมการตลาด รวมถึงการขึ้นทะเบียนผู้แปรรูป จาก การศึกษาพบว่า ในปี 2559 มีผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนอยู่ 9 ราย และในปี 2562 มีจำนวนผู้ขึ้นทะเบียนผู้ผลิตทุเรียนแปรรูป จำนวน 32 ราย

4. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

4.1 อุตสาหกรรมสนับสนุนของทุเรียนแช่แข็งที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในประเทศ

เกษตรกรไทยมีความรู้ในการผลิตทุเรียน สามารถผลิตทุเรียนได้ ในปริมาณมากแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ในประเทศและต่างประเทศ ทำให้มีเกษตรกรบางรายจำหน่าย ทุเรียนที่ไม่มีคุณภาพ รวมถึงมีเกษตรกรหันมาทุเรียนเป็นมาก ขึ้น ในขณะที่มาเลเซียยังไม่สามารถผลิตทุเรียนในปริมาณมาก ได้ ผู้ประกอบการมาเลเซียให้สัมภาษณ์ว่า เกษตรกรนิยมใช้ เทคนิคเดิมในการปลูกทุเรียน ยังไม่มีการพัฒนาการผลิต การ เก็บเกี่ยวเป็นลักษณะการรอให้ทุเรียนหล่นจากต้น จึงไม่มี ปัญหาเรื่องทุเรียนอ่อน

4.2 อุตสาหกรรมที่สนับสนุนของทุเรียนแช่แข็งแบบ แช่เยือกแข็ง เนื่องจากทุเรียนสดมีราคาสูงผู้ประกอบการไทย และมาเลเซียซื้อวัตถุดิบในราคาสูง ประเทศไทยมีช่องทางจัด จำหน่ายทุเรียนแช่เยือกแข็งที่ไม่หลากหลายและมี ผู้ประกอบการทุเรียนแช่เยือกแข็งมากขึ้นจึง จำเป็นต้องตั้งราคาตามกลไกการตลาด ด้านมาเลเซียช่องทาง การจัดจำหน่ายผ่านคนกลางเช่นกันและต้องแข่งขันกับผู้ผลิตใน ประเทศจีนที่ต้นทุนถูกกว่า

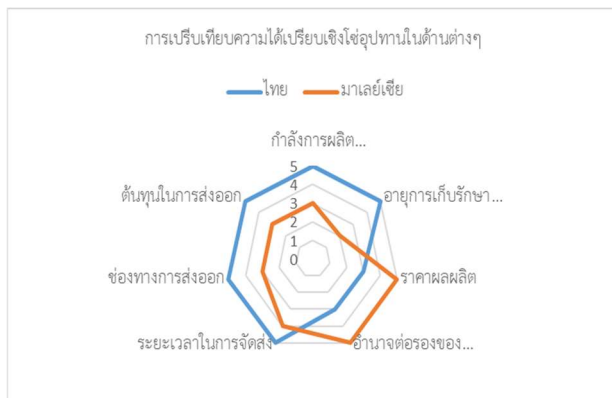
5. ด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของ ประเทศ

5.1 ด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของ ประเทศของทุเรียนแช่แข็งในประเทศไทย ส่วนใหญ่ผู้ลงทุนและ ผู้ส่งออกเป็นนักลงทุนชาวจีน ดังนั้นธุรกิจทุเรียนแช่แข็งของ ไทยส่วนใหญ่จึงเป็นบริษัทขนาดใหญ่ มีเงินทุนมาก ส่วน ทางด้านมาเลเซีย บริษัททุเรียนแช่แข็งมีทั้งเป็นของคนมาเลเซีย เชื้อสายจีนเป็นผู้ลงทุนในโรงงานทั้งหมดและบริษัทเอกชนได้รับ การเข้าจากรัฐบาลให้ทำธุรกิจโดยซื้อวัตถุดิบจากสวนที่ได้รับ มาตรฐานจาก The Federal Agricultural Marketing Authority (FAMA) เท่านั้น และส่งออกจากมาเลเซียไปจีนเอง ด้านการแข่งขันทั้งมาเลเซียและไทยมีการแข่งขันในด้านการซื้อ วัตถุดิบสูง เนื่องจากปริมาณทุเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้ทุเรียนราคาสูงและต้องแข่งขันกันเพื่อให้ได้วัตถุดิบ

5.2 ด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของ ประเทศของทุเรียนแช่เยือกแข็งในประเทศไทยมีการ แข่งขันกันสูง ทำให้เกิดการขายตัดราคา สถานการณ์การ แปรรูปทุเรียนฟรีซดรายไทยในช่วงปีที่ผ่านมา มีเทคโนโลยีที่ ผลิตทุเรียนแช่เยือกแข็งผลิตได้ในประเทศไทย ทำให้ เครื่องจักรมีราคาต่ำลง นักธุรกิจจึงไม่จำเป็นต้องนำเข้าจาก ต่างประเทศจึงทำให้ผู้ประกอบการแปรรูปทุเรียนแช่เยือกแข็ง

เยือกแข็งมีมากขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลให้ราคาทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งในประเทศไทยต่ำลง เนื่องจากการที่ไม่มีช่องทางที่หลากหลายในการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการมุ่งเน้นตลาดนักท่องเที่ยวจีน อ่องกง มาเลเซียที่เข้ามาเที่ยวประเทศไทยเท่านั้น เมื่อมีผู้ผลิตมากขึ้นพ่อค้าคนกลางจึงมีอำนาจการต่อรอง ด้านธุรกิจแปรรูปสินค้าทุเรียนของมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นการส่งออกมากกว่าการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งมีการแข่งขันสูงเช่นกัน โดยแข่งขันกับผู้ผลิตที่จีนซึ่งต้นทุนต่ำกว่า ผู้ประกอบการมาเลเซียกล่าวว่า บริษัทมีการแปรรูปผลไม้หลายชนิดและใช้เงินทุนสูงในการซื้อเครื่องจักรแปรรูป แต่มีทุเรียนแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หลัก

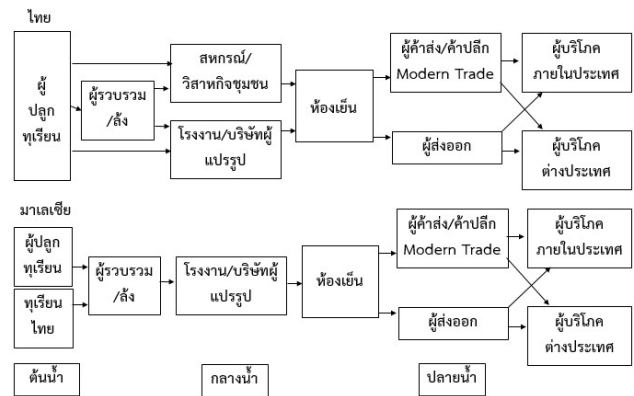
ประเด็นที่ 2 โครงสร้างโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของประเทศไทยและมาเลเซีย โดยเริ่มจัดกระบวนการวางแผน และควบคุมตั้งแต่เริ่มผลิต จนถึงการส่งออกไปยังผู้บริโภคที่ปลายทาง

ภาพที่ 2 การเปรียบเทียบความได้เปรียบเชิงโซ่อุปทานในด้านต่างๆ

จากประเด็นโครงสร้างโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งของประเทศไทยและมาเลเซีย ผู้เขียนได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ “การวิเคราะห์เนื้อหา” (Content Analysis) โดยการนับความถี่จากข้อมูลที่ถูกล่าถึงซ้ำในประเด็นคำถามจากแบบสัมภาษณ์ การเปรียบเทียบความได้เปรียบเชิงโซ่อุปทานในด้านต่างๆ 7 ประเด็น ได้แก่ ด้านกำลังการผลิต ด้านอายุการเก็บรักษาผลผลิต ด้านต้นทุนการส่งออก ด้านราคาผลผลิต ด้านอำนาจการต่อรองของเกษตรกร ด้านระยะเวลาในการจัดส่งและด้านช่องทางการส่งออก ดังแสดงในภาพที่ 2 โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำควบคุม

ตั้งแต่เริ่มผลิต จนถึงการส่งออกไปยังผู้บริโภคที่ปลายทาง ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ห่วงโซ่อุปทานทุเรียนแปรรูปประเทศไทย-มาเลเซีย

จากภาพที่ 3 ผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ต้นน้ำ

ผลผลิตทุเรียนเข้าสู่อุตสาหกรรมแปรรูปในประเทศไทย เกษตรกรสามารถนำผลผลิตมาขายให้แก่โรงงาน/บริษัทโดยตรง หรือขายให้กับสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชนโดยตรง เนื่องจากเกษตรกรเหล่านั้นอยู่ใกล้แหล่งผลิต ในขณะเดียวกันเกษตรกรที่อยู่ห่างจากโรงงานแปรรูปนำผลผลิตส่งให้ผู้ประกอบการผ่านผู้รวบรวม/ส่งของผู้ประกอบการ ผลผลิตที่ใช้ในการแปรรูปเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้หรือเป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรดรอง เกษตรกรในภาคตะวันออกและภาคใต้ของไทยมีช่องทางหลากหลายเช่น การขายผลผลิตสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปพร้อมกับผลผลิตส่งออก หรือแยกการขายให้กับผู้ประกอบการ/ผู้รวบรวมโดยตรง โดยในช่วงปี 2559-2561

มาเลเซียแหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ Pahat และ Johor ในมาเลเซีย ผลผลิตที่ใช้ในอุตสาหกรรมแปรรูปแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผลผลิตในประเทศ ผลผลิตนำเข้าจากประเทศไทย ผลผลิตในประเทศเกษตรกรของมาเลเซียผลิตทั้งหมดส่งขายให้กับผู้รวบรวมตามแหล่งผลิต ในขณะเดียวกันผลผลิตจากประเทศไทย เช่น ทุเรียนพันธุ์ชะนี นำเข้าในช่วงราคาผลผลิตต่ำ และนำไปผสมกับวัตถุดิบในประเทศผ่านการขนส่งด้วยรถบรรทุกผ่านด่านชายแดนปาดังเบซาร์ โดยทั่วไปผลผลิตที่เข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้ เป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรดรอง ผลผลิตมีการสุกเกินกว่าที่จะ

รับประทานสดได้ และมีการรวบรวมผลผลิตในช่วงต่ำสุดของฤดูกาล เกษตรกรในมาเลเซียมีอำนาจในการต่อรองสูงสามารถเลือกขายให้กับผู้ประกอบการ/ผู้รวบรวม เนื่องจากผลผลิตมีปริมาณน้อยกว่าความต้องการบริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในขณะที่ความต้องการผลผลิตเพื่อรับประทานสดมีความต้องการสูงส่งผลให้ผู้ประกอบการประสบปัญหาในการจัดหาวัตถุดิบ เช่น พันธุ์ชานคิง

2. กลางน้ำ

อุตสาหกรรมแปรรูปทุเรียนในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ โรงงาน/บริษัท สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน ทำการจัดหาผลผลิตทุเรียนที่เนื้อมีคุณภาพที่ดี โดยมีการเปิดรับซื้อโดยตรงที่โรงงาน รวบรวมผลผลิตผ่านผู้รวบรวม/ล้างของผู้ประกอบการเองหรือซื้อจากรายอื่นๆ ซึ่งอำนาจในการต่อรองต่ำ โดยในปี 2559-2561 การแข่งขันสูงเนื่องจากระยะเวลาการจัดซื้อช่วงราคาต่ำมีระยะเวลานาน ซึ่งพบปัญหาด้านการขาดปริมาณวัตถุดิบ โดยทั่วไปผลผลิตที่เข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้ หรือเป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรดรอง และมีการรวบรวมผลผลิตในช่วงต่ำสุดของฤดูกาลเพื่อการบริหารต้นทุนวัตถุดิบ เกิดการแย่งชิงวัตถุดิบกับการส่งออกผลสดทั้งการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก หลังการแปรรูปทำการเก็บรักษาในห้องเย็นของตนเองหรือนำสินค้าไปฝากที่บริษัทห้องเย็นต่างๆ เพื่อรอการจำหน่าย

ในมาเลเซีย โรงงาน/บริษัทที่ทำการแปรรูปจัดหาผลผลิตทุเรียนที่เนื้อมีคุณภาพที่ดี โดยมีการ รวบรวมผลผลิตจากแหล่งผลิต 2 แหล่งคือ ผลผลิตในประเทศ ผลผลิตนำเข้าจากประเทศไทย ดำเนินงานผ่านผู้รวบรวมของผู้ประกอบการเองหรือซื้อจากรายอื่นๆ ตามแหล่งผลิต การนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศไทย เช่น ทุเรียนพันธุ์ชะนี มีการนำเข้าในช่วงราคาผลผลิตต่ำ และนำไปผสมกับวัตถุดิบในประเทศ โดยทั่วไปผลผลิตที่เข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นผลผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้เป็นผลผลิตที่อยู่ในเกรด C และ D ผลผลิตมีความสุกเกินกว่าที่จะรับประทานสดได้ และมีการรวบรวมผลผลิตในช่วงต่ำสุดของฤดูกาล เพื่อการบริหารต้นทุนวัตถุดิบ ในช่วงปี 2559-2561 ผู้ประกอบการมีอำนาจในการต่อรองต่ำ มีการแข่งขันสูงในการรับซื้อผลผลิตสูงเช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากระยะเวลาการจัดซื้อช่วงราคาต่ำมีระยะเวลานาน ราคาของผลผลิตสูงซึ่งพบปัญหาด้านปริมาณวัตถุดิบรุนแรง เกิดการแย่งชิงวัตถุดิบกับ

การบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก หลังการแปรรูปทำการเก็บรักษาในห้องเย็นของตนเองหรือนำสินค้าไปฝากที่บริษัทห้องเย็นต่างๆ เพื่อรอการจำหน่าย

3. ปลายน้ำ

ผู้ค้าส่ง/ปลีก และผู้ส่งออกทั้งไทยและมาเลเซีย มีการจัดการผลผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยตัวเอง เช่น การขายออนไลน์ หรือขายผ่านตัวแทนร้านค้า/ห้างสรรพสินค้า โดยมีการจัดทำเอกสารด้วยตนเองหรือจ้างบริษัทตัวแทนออกของ ซึ่งสามารถเลือกการขนส่งทางเรือโดยระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งทางเรื่อนั้นอยู่ที่ประมาณ 5 - 7 วัน สำหรับในประเทศไทยส่งออกผ่านท่าเรือแหลมฉบังเท่านั้น ส่วนใหญ่จะใช้เวลาขนส่งทางเรือประมาณ 50,000 - 60,000 ตู้ ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งทางเรืออยู่ที่ประมาณ 3 - 5 วัน อัตราค่าระวางความผันผวนแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา โดยส่วนใหญ่เรือจะทำการถ่วงน้ำหนักที่ท่าเรือฮ่องกง ซึ่งจากการออกกฎระเบียบฉบับใหม่ขององค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) 2020 ในประเด็นเรื่องการบังคับใช้เชื้อเพลิงคุณภาพที่มีกำมะถันต่ำ (low sulphur fuel regulations) ส่งผลให้ต้นทุนการขนส่งทางทะเลมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น นอกจากนี้ทั้งไทยและมาเลเซียยังสามารถส่งสินค้าทางการขนส่งทางอากาศได้ ซึ่งมีประเด็นการพิจารณาได้แก่ การขนส่งและต้นทุน เพื่อให้สินค้าที่ส่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันสำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทยมีโอกาสในการจัดจำหน่ายสูงกว่ามาเลเซีย เนื่องจากสามารถขนส่งทางบกผ่านเส้นทาง R3A และ R9 ได้ ทำให้ต้นทุนการขนส่งถูกกว่า ซึ่งการขนส่งทางถนนของไทยคิดเป็น 30% ของปริมาณการขนส่งทางเรือ ต้นทุนค่าขนส่งจากจันทบุรีไปสาธารณรัฐประชาชนจีนจะอยู่ที่ประมาณ 150,000 - 160,000 บาทต่อตู้ อนึ่งผู้ประกอบการทุเรียนในมาเลเซียมีการส่งออกผ่านประเทศไทยเช่นเดียวกัน ในด้านการแข่งขันประเทศไทยมีอำนาจในการแข่งขันสูงกว่ามาเลเซีย เนื่องจากราคาของผลผลิตมีราคาต่ำกว่า ส่งผลให้เมื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แล้วต้นทุนถูกกว่า โดยพบว่าผู้ประกอบการในประเทศจีนนำทุเรียนไปเป็นวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารต่างๆ จำนวนมาก เช่น พืชชา เบเกอรี่ต่างๆ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งสูงกว่ามาเลเซียในด้านอุปสงค์และปัจจัยการผลิตในประเทศ ประเทศไทยสามารถผลิตทุเรียนผลสดได้ในปริมาณมาก มูลค่าการส่งออกสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณรัตน์ วัฒนานิมิตกุล (2557) พบว่าประเทศไทยมีศักยภาพด้านพื้นที่เพาะปลูกและการผลิต ด้านมาเลเซีย มีเทคโนโลยีการผลิตและการเก็บเกี่ยวทุเรียนที่ยังคงเป็นแบบดั้งเดิม ปริมาณผลผลิตยังน้อยกว่าไทยมาก ในขณะที่ประเทศไทยไม่ได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศ นโยบายรัฐบาลและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ รัฐบาลมาเลเซียสนับสนุนภาคการเกษตรอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นหนึ่งในแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรของภาครัฐ The National Agro-Food policy (2554-2563) หลักสำคัญคือ การให้อุตสาหกรรมการเกษตรเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและเพิ่มมูลค่าการค้าของประเทศ

2. การจัดการโซ่อุปทานการส่งออกทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งจากประเทศไทยและมาเลเซีย ไปสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าไทยมีการจัดการโซ่อุปทานการส่งออกที่ดีกว่ามาเลเซีย ผู้ประกอบการในประเทศไทยจัดจำหน่ายได้มากกว่ามาเลเซีย เนื่องจากสามารถขนส่งทางบกผ่านเส้นทาง R3A และ R9 ได้ ทำให้ต้นทุนการขนส่งต่ำกว่า และมีการขนส่งทางเรือออกจากแหลมฉบัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญทรัพย์ พานิชการและคณะ (2560) พบว่า R3A เป็นเส้นทางขนส่งไปยังคุนหมิง และ R9 เป็นเส้นทางขนส่งหลักทางถนนจากประเทศไทยไปยังหนานหนิง ส่วนมาเลเซียมีการขนส่งทั้งทางอากาศและทางเรือไปยังฮ่องกง และเข้าจีนอีกทีหนึ่ง รวมถึงส่งไปยังสิงคโปร์ด้วย จากลักษณะทางภูมิศาสตร์

และเส้นทางการขนส่ง ทำให้มาเลเซียมีต้นทุนการขนส่งที่สูงกว่าไทย

สรุปผลวิจัยที่ได้ค้นพบคือ ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปประเทศจีนสูงขึ้นต่อเนื่องและมากกว่ามาเลเซีย 32.6 เท่า ในขณะที่มาเลเซียได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านยุทธศาสตร์โครงสร้างและการแข่งขันของประเทศ นโยบายรัฐบาลและอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

สำหรับระบบโซ่อุปทานทุเรียนแช่แข็งและทุเรียนแห้งแบบแช่เยือกแข็งประเทศไทยใช้ระบบการขนส่งทางบกเป็นหลักและมีการเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำจนถึงปลายน้ำที่สั้นกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่ามาเลเซีย ในขณะที่มาเลเซียมีปัญหาในต้นน้ำคือ การขาดแคลนวัตถุดิบ และการขนส่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

รัฐบาลไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานทุเรียน ควรกำหนดนโยบาย จัดตั้งหน่วยงานหลัก รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายอย่างจริงจังดังเช่นที่รัฐบาลมาเลเซียดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ทุเรียน อาจมีความได้เปรียบทางการแข่งขันที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาโซ่อุปทานและความสามารถทางการแข่งขันธุรกิจทุเรียนไทยในระดับมหภาค ดังนั้น การศึกษาในลำดับต่อไปสามารถศึกษาการเพิ่มคุณค่าให้กับทุเรียนไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กฤตผา แสนชัยธร. (2558). *การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- [2] บุญทรัพย์ พานิชการ, กุลภา โสรรัตน์และนันทน์หทัย หลงสะ. (2560). *โครงการวิเคราะห์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ท่าเรือรอบอ่าวเป๋ยปูเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง*. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [3] มณิกา ทองคง. (2562). *การตัดสินใจทางการตลาดสำหรับการประกอบธุรกิจ*. วารสารวิทยาลัยสันตพล ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 หน้า 197 - 206. วิทยาลัยสันตพล.
- [4] วรินทร์ สุภาพ. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ยากอย่างที่คิด*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน 2556 หน้า 124 - 126. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [5] วรณรัตน์ วัฒนานิรมิตกุล. (2557). *การศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการต่อการส่งออกทุเรียนไทย ไปตลาดสาธารณรัฐประชาชนจีน*. วารสารสยามวิชาการ ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม-ตุลาคม 2557 หน้า 72 - 86. มหาวิทยาลัยสยาม.
- [6] สคร ฮ่องกง. (2559). *รายงานการวิเคราะห์ ทุเรียนไทยและมาเลเซียในตลาดฮ่องกง*. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562, จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/149369/149369.pdf
- [7] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). *ทุเรียน*. สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2560, จาก http://www.oae.go.th/oae_report/export_import/export_result.php.
- [8] อุบลรัตน์ แจ่มเจริญ. (2554). *ปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการโลจิสติกส์ที่ส่งผลต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจในธุรกิจอุปกรณ์ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [9] Charis V. (2019). *Porter's Diamond Approaches and the Competitiveness*. International Journal of Business Administration; Vol.10 No.5 September 2019. Sciedu Press. Canada.
- [10] Uncomtrade Database. (2018). *Durian*. Retrieved December 8, 2019 from <https://comtrade.un.org/db/default.aspx>.